

peilauto's aanrijden (er waren er zes in den lande¹), uiteindelijk in een vrij langzaam tempo (daardoor kon men ze vaak tijdig ontdekken) en de actie door middel van die auto's kon gecombineerd worden met de inzet van Duitse technici die met een klein toestel konden vaststellen, in welk huis in een bepaald huizenblok zich de zender bevond – onmiddellijk daarop volgde dan de inval. Ook die technici waren gecamoufleerd: ze duwden een karretje voort, of ze waren 'doof' en hadden dus een 'gehoorapparaat', of ze verschenen in de vorm van een juffrouw met een mof. 'Dat waren natuurlijk allerlei raffinementen waarvan', aldus d'Aulnis, 'de Engelsen geen benul hadden. Dat moesten de agenten hier leren.'²

Wenselijk was dus dat de marconisten slechts vrij korte tijd uitzonden. Hun was dan ook voorgeschreven, nooit langer dan twintig minuten in de lucht te blijven. Bijna geen enkele marconist was het mogelijk, zich aan dat voorschrift te houden. Hij was vaak al tien minuten kwijt voor hij er door een inleidende wisseling van seinen zeker van was dat hij goed ontvangen werd – pas nadien begon hij aan het doorgeven van de in code gereedliggende telegrammen. 'Om een behoorlijke correspondentie te verwerken was', vertelde Deinum van de groep-'Packard', 'een paar keer drie kwartier in de week net voldoende'³; 'als je iets over wilde krijgen, was je', zei d'Aulnis, 'uren aan de gang.'⁴

Er kwamen voorts in de telegrammen vaak fouten voor door kleine storingen in het zendverkeer (dan moest men in Londen raden wat overgeseind was⁵) – grote storingen waren vooral in de lente en in de herfst tamelijk frequent. Had de marconist dan geen verbinding kunnen krijgen, dan had hij er, wanneer hij wél verbinding kreeg, als regel weer talrijke telegrammen bij gekregen. Bij uitzondering heeft Six wel eens telegrammen laten uitzenden die meer dan drie uur zendtijd in beslag namen. De geheime agenten van het Bureau Bijzondere Opdrachten (de 'sabotage-agenten') bezaten zenders waarin vier of vijf kristallen ingebouwd waren zodat de agent of zijn marconist tijdens het zenden telkens, na een bepaald teken gegeven te hebben, van golfrequentie kon veranderen, maar de BI-agenten

¹ De *Peiltrupps* die van die auto's gebruik maakten, ressorteerden onder de *Ordnungspolizei*. ² Getuige P. L. d'Aulnis de Bourouill, *Enq.*, dl. IV c, p. 662. ³ Getuige H. Deinum, a.v., p. 1216. ⁴ Getuige P. L. d'Aulnis de Bourouill, a.v., p. 661. ⁵ 'Wij hebben', aldus een van de medewerkers van het Bureau Inlichtingen, 'telegrammen gedecodeerd waarvan 30 pct. leesbaar was. Soms hebben we (pas) na twee dagen de tekst er uit gehaald.' (getuige P. R. Gerbrands, a.v., p. 635). Naar Nederland uitgezonden telegrammen werden ook wel verminkt opgevangen, maar in mindere mate.